

KOMPOST

Strakonický měsíčník o ochraně přírody

březen 2015

Environmentální akce, reporty, přírodovědná pozorování, ekoporadenské tipy, botanika, zoologie, úvahy, recenze, recepty, tipy na odbornou literaturu i beletrii, zdravý životní styl, náměty na tvořivé činnosti, poezie...

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně
Pobočka Šmidingerovy knihovny Za Parkem
Základní organizace ČSOP Strakonice

Vážení čtenáři,

vítáme vás u březnového Kompostu. V poklusu se nám podařilo shromáždit další várku aktualit a informací z oblasti regionální ochrany přírody. Je nám jasné, že většina našich čtenářů je pravděpodobně stejně vytížena a v dnešním přeinformovaném světě třídí data, která si připustí k tělu. A právě v poskytování již přetříděných informací ze škatulky „regionální ochrana přírody“ spatřujeme poslání našeho časopisu. Rádi bychom úvodem dalšího čísla některé z nich extra vypíchlí a upozornili na významné události nadcházejícího jara.

Z obsahu tohoto čísla:

Povodně a sucho – jak hospodařit....	2
Výroční schůze strakonické ZO ČSOP	3
Malá vodní elektrárna v Katovicích..	4
Divocí koně se vrátili do české.....	5
Houba jako rudý květ.....	5
Staň se zachráncem žab!.....	6
Veverky.....	7
Hýl blízko nás.....	7
Čtvrtý ročník materiální sbírky.....	8
Veget na pokračování – 37. díl.....	8
Večer s dokumentem – 13. díl.....	9
Pohled na svět okem objektivu.....	13
Školní léta pana Zdeňka Trošky.....	13
Javory.....	14
O studánkách Barborce, Vitulce.....	15
Zapomenuté kouty Strakonicka.....	15
Rok ochranářův.....	16
Zapomenuté plodiny 2 - Jáhly.....	16

Činnost strakonické Základní organizace ČSOP bude v březnu ve znamení nejnáročnější akce - transferu obojživelníků. Odstartujeme v neděli 8. března stavbou migračních bariér. Jak jinak ještě můžete při této činnosti pomoci, se dočtete na str. 6. Rádi bychom nejen těmito akcemi přilákali nové nadšence, kteří se rozhodli ve svém volnu pomoci životnímu prostředí kolem sebe.

Foto -jj-

V návaznosti na často probírané téma na stránkách našeho časopisu (NP Šumava) vás zveme na březnovou besedu se současným ředitelem NP P. Hubeným (více v Pozvánkách). Po vytrvalých přestřelkách znepřátelených táborů by mohla být nastíněna cesta smíru, která by byla přínosem pro samotnou Šumavu. Je to vůbec za současné situace možné? Možná se to dozvíme.

Přejeme vám příjemné prožití jara. Váš Kompost. -jj-

Ohlédnutí

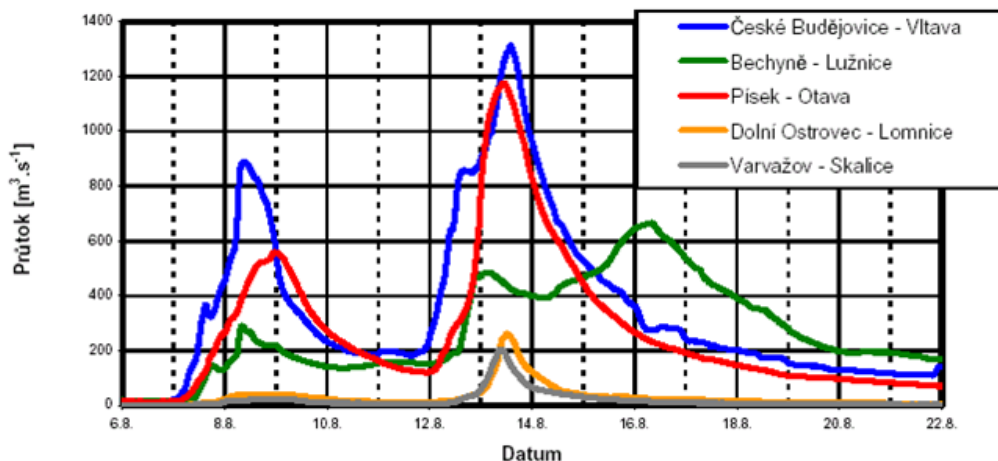
Povodně a sucho – jak hospodařit s vodou v krajině?

Pravděpodobně neexistuje v rámci ochrany přírody příliš oborů, které by byly po teoretické stránce tak dobře zmapované a na druhou stranu tomu tak málo odpovídal jejich reálný stav. Hospodaření s vodou v krajině je jedním z nich. Podle slov přednášejícího dalších Zelených otazníků, hydrobiologa RNDr. Davida Pitharta, CSc., se povědomí o této problematice neustále zvyšuje. A to nejvýrazněji u nastupující mladší generace vodohospodářů. Zatímco v dobách nedávno minulých převažovaly tendence co nejrychlejšího odvedení vody z krajiny systémem meliorací, napřimování, prohlubování a zpevnování koryt, dnes se (alespoň na teoretické úrovni) rází názor opačný. Z mnoha racionálních důvodů je považováno za podstatné zpomalení odtoku vody z krajiny. Agrotechnickými opatřeními na místě, kam voda při srážkách spadne, udržováním nebo navrácením vodních toků do jejich původní podoby a zachováváním funkčnosti říčních niv tam, kde by mohla voda nabírat na rychlosti a síle, případně se vylévat z břehů. Markantním a stále sílícím ukazatelem rozdílů těchto dvou přístupů je právě průběh povodňových situací, což bylo hlavní částí velmi zajímavé přednášky. Do budoucna můžeme očekávat ještě větší naléhavost tohoto tématu. Vodohospodářské extrémy (včetně sucha) budou z důvodu změn klimatu sílit.

Regulovaná geometrická vodoteč na Českobudějovicku, foto David Pithart

Všude tam, kde je prostor bývalých říčních niv zaplněn zástavbou, kde je koryto vodního toku spoutáno betonovými břehy nebo je voda jiným způsobem urychlována, vzniká problém. Ten se další výstavbou hrází pouze zvětšuje a přesouvá z jednoho místa na místo jiné, ležící kousek níže po proudu. Regulované koryto řeky na straně jedné a přirozené koryto s meandry, neupravenými břehy a velkou plochou říční nivy na straně druhé představují dva protipóly, na kterých je možno zdokumentovat řadu zajímavých jevů. V případě prvního, technického řešení toku, můžeme docílit menší plochy rozlivů, snížení škod na majetku a posunutí zástavby blíže k vodě. Řešíme však pouze následky neutěšeného stavu, zhoršuje se nám situace na spodních tocích při extrémních povodňových situacích, kulminace je masivnější a přichází dříve po srážkách. Pokud má vodní tok přirozenou podobu, potřebuje ke svému „životu“ i více prostoru – k meandrování a periodickým rozlivům do říčních niv i v případě menších povodňových událostí. Tyto zdánlivé nevýhody se nám však v mnoha ohledech bohatě vyplatí. Z hlediska povodní a tedy i materiálních škod je nejvýznamnějším důsledkem zploštění kulminační křivky (snížení maximálních průtoků) a pozdržení (retardace) povodňové vlny i v řádu několika desítek hodin. To je dobře patrné z grafu, porovnávajícího tyto dva extrémy (neregulovaná Lužnice vs. Vltava v ČB při totožné povodňové události).

Průběh kulminace různých vodních toků při stejné povodňové události, zdroj dat - ČHMÚ

68 h retardace

tyto situace v epizodách sucha, které nás budou potkávat častěji než doposud. Přirozený tok s periodickými rozlivy pozitivně ovlivňuje nežádoucí transport živin (uhlík, dusík a fosfor). Ty jsou zadržovány a zpracovávány v mnohem větší míře než u toků regulovaných, což je přínosné pro boj s eutrofizací vodní sítě a změnou klimatu. Říční nivy a toky přírodě blízké jsou bezesporu kvalitnější z hlediska druhové rozmanitosti a souvisejících ekologických funkcí. Mají výrazně vyšší samočisticí schopnost. Představují také nemalý rekreační a

Výraznější ochrana před povodněmi je však pouze jednou z mnoha výhod přirozené podoby vodních toků. Pozdržení vody v krajině má zásadní vliv na režim podzemních a povrchových vod a tedy i malého vodního koloběhu. Zlepšila by se

relaxační potenciál.

Otazník do budoucna je tedy jasný. Jakým způsobem budeme investovat peníze na ochranu majetku a krajiny? Nalezneme shodu, nebo bude docházet k přestřelkám dvou různých pohledů na věc? Při tomto rozhodování bychom si měli uvědomit, že voda v krajině si v mnoha případech pomůže sama – efektivně a ekonomičtěji. Záleží pouze na nás, jestli jí k tomu dáme vhodné podmínky. Tématem na další samostatnou přednášku by byla asi problematika podoby krajiny a její schopnost pojmut a pozdržet vodu. Zde totiž celý problém vzniká a narůstá. Zvýšení retenční kapacity krajiny by bylo komplexním a vlastně jediným skutečným a úplným řešením problému. Ale o tom zase někdy příště. *-jj-*

Výroční schůze strakonické ZO ČSOP

V úterý 3. 2. 2015 se v útulných prostorách CEGV Cassiopeia sešla skupinka patnácti lidí různého věku a zájmů – většinu z nich tvořili členové strakonické ZO ČSOP, ale přišlo i několik aktivních nečlenů, protože se jednalo o výroční schůzi ZO otevřenou i pro spolupracující veřejnost. Všichni, kdo jsme tam byli, máme rádi přírodu a snažíme se každý podle svých možností přispět k její ochraně. To nás spojuje a je základem přátelských vztahů, které mezi námi panují.

Můj muž Vilda Hrdlička v uplynulých osmi letech věnoval takřka všechn svůj volný čas náročnou funkci předsedy organizace a po celou tu dobu si přál, aby se mu povedlo najít mladšího nástupce, pomoci mu se zaučením a postupně mu jednotlivé činnosti předat - s čistým stolem, v otevřeném a vstřícném rozpoložení. Tak, aby nový předseda dobře věděl, do čeho jde, a co všechno je k tomu potřeba. Zpočátku se takové přání jevilo jako těžko splnitelné, ale jak zkušenosti (i při jiných příležitostech) ukazují, je v tom snad nějaká zvláštní zákonitost: že štěstí přeje připraveným a že ten, kdo se o něco poctivě snaží, nakonec dobrého pomocníka doopravdy najde. A tak se v roce 2011 objevil Honza Juráš, nový ekoporadce Šmidingerovy knihovny, začal se o ochrannářské záležitosti zajímat a i v praxi se všeho dění zúčastňovat. K datu 3. 2. tedy bylo připraveno, že si Vilda s Honzou předsednickou funkci předají, že se účastníci dovedí výhled na celý rok 2015 a domluví se, čím kdo může za sebe ke společnému dílu přispět. Všechno to proběhlo velice pěkně, s upřímným díkem Vildovi a s vyjádřením důvěry mladému, třicetiletému novému předsedovi, s vážností i legrací, s mnoha konkrétními návrhy a plány... Potěšilo nás, že se zúčastnil i osmaosmdesátiletý pan Ing. Miroslav Treybal, dlouholetý člen a doslova tahoun naší organizace – a na druhé straně že nechyběli ani ti, kdo nic z toho pro své mládí nemohou pamatovat, a přesto se o naši činnost zajímají.

Na fotografii jako pátý zprava dosavadní předseda ZO ČSOP Vilém Hrdlička, po jeho pravici (v čele stolu) jeho nástupce Jan Juráš, foto -ah-

Za sebe musím říci, že jsem měla z toho všeho opravdu velkou radost. A také mi táhlo hlavou plno vzpomínek. Hlavně na to, jak jsme s Vildou jako studenti sledovali vývěsku ZO, zúčastňovali se aspoň některých akcí a po návratu ze škol jsme začali chodit na dobrovolnické práce... jak při nich pomáhaly od nejmladšího věku i naše děti... jak jsme byli poprvé na víkendovém zájezdu na chráněná území a pak už na všech, které se konaly... jak jsme v roce 1997 zorganizovali pod společnou hlavičkou s ŠK přednášku pana Václava Chána a na ni navazovaly komentované procházky do přírody... jak se povedlo získat několik nových členů... jak Vilda vytvořil webové stránky naší ZO a začali jsme psát podrobné zápisy z akcí, články do strakonického Zpravodaje (kam přispívali i další ochránáři, např. pan Ivan Jana) a později do Krasce... jak vznikl v roce 2008 kroužek MOPíků... jak pan RNDr. Richard Faina, ochránář z bývalé ZO Vodňany, upozornil pracovníky OŽP MÚ na silný tah ropuch přes frekventovanou Volyňskou a MÚ nám pak vypomohl s přípravou na transfer... jak začal Vilda chodit na jednání o stromech, jak těžké je vyrovnat se s jejich malou úspěšností a s nepochopením veřejnosti, jak se přecejem sem tam něco povede a společná radost je pak veliká... jak se práce na Přeštovické pastvině často protáhnou až do tmy... jak jsme se rozhodli spolupracovat na člancích do Kompostu... jak se objevily doslova davy spokojených návštěvníků, když Honza zorganizoval první strakonický Veget Fest...

Dalo by se v tomhle výčtu pokračovat dlouho a dlouho, ale bylo by to asi únavné – a tak radši ocitujeme říkanku o jednotlivých ročních obdobích v ochrannářské činnosti, která bývalého i nastávajícího předsedu zároveň rozesmála i potěšila (o to přesně nám při jejím čtení šlo) a kterou Iva Jonová doprovodila veselými obrázky (viz str. 16). Dlužno dodat, že ve skutečnosti je ochrannářských starostí ještě mnohem více – doufáme ale, že si budeme všichni navzájem pomáhat a že se naše řady navíc i rozšíří o nové členy. Někdo si troufne na soustavnou činnost, někdo na příleži-

tostnou účast... k užítku by byla jakákoliv iniciativa, třeba i zdánlivě nepatrná. Člověk nikdy neví, co bude nakonec podstatné, co odstartuje nové nápady nebo co se stane inspirací pro druhé.

Nejvíce bychom vítali zapojení do správních řízení ohledně městské zeleně, do transferu obojživelníků a do dalších dobrovolnických prací, jako je údržba přírodních památek (bude-li nám Krajským úřadem přidělena), trhání invazní netýkavky malokvěté nebo čištění ptačích budek. Dá se ale přispět i činnostmi, které lze spojit s obyčejnou procházkou, a přitom jsou velice užitečné (sledování a hlášení výskytu rorýsů, netopýrů, žab, motýlů a jiných živočichů nebo rostlin, venčení psů z útulku, sčítání kání, objevování divokých skládek, vytipování nových cest pro měkkou turistiku, atd.). Odbornost je samozřejmě ku prospěchu, ale není tak úplně nutná – i v tomto směru se dají spojit síly tak, že někdo využije svých znalostí, někdo zase má více času – každý si může vybrat, co nabídnout. Nedělní výlet do okolí Strakonice lze naplánovat tak, aby byl při něm zároveň zkontrolován stav některé přírodní památky, setkání s přáteli může mít podobu společné účasti na komentované prohlídce přírodních a historických památek, čas věnovaný dětem se dá rozšířit o schůzky MOPíků (kam navíc mají přístup i zájemci bez dětí, kterým se líbí pobýt v dobré partě a pochytit v duchu hesla „Škola hrou“ nové vědomosti)... Při všech akcích probíhá cílá výměna tipů na dobré knihy, zdravé recepty, zajímavé cesty... Tu a tam se objeví nový přispěvatel do našeho časopisu nebo příznivec ochotný informace o ochraně prostředí šířit dál... Už to samo, že na nás někdo myslí a fandí nám, je pro nás velkým povzbuzením a současně i závazkem. ..

Vilda při předávání funkce předsedy shrnul tohle všechno do stručné věty, kterou si vypůjčil z názvu jednoho starého westernu a která je dokonale výstižná: „Podporujte svého šerifa“. **-ah-**

Malá vodní elektrárna v Katovicích

Dne 24. 1. 2015 jsme uspořádali zimní procházku do krytých prostor, protože se při vyhledávání těžko odhaduje počasí měsíc dopředu před vlastní akcí. Kdo nevěří, nechtě si poslechnete třeba záznam pořadu Meteor na stanici Českého rozhlasu – Dvojky ze stejného dne, kde se mimo jiné hovořilo právě o meteorologii.

První zoologické pozorování zahájila poštolka obecná přeletující nad budovou hospody U Zborova, když jsme šli ráno před devátou hodinou na sraz k autobusové zastávce u sídliště Mír.

Na vlastní vycházce se nás sešlo 32 a hned po příjezdu do Katovic se nás ujala paní Irena Novotná a pan Josef Mojžíš, majitel malé vodní elektrárny. Ještě před vstupem do areálu elektrárny jsme mohli vidět hýla obecného ve stromech u hospody.

Malá vodní elektrárna vznikla přestavěním vodních kol původního mlýna. Historické záznamy o něm sahají do roku 1505 a jeho poloha je zachycena také na barevné mapě řeky Otavy z roku 1797. V průběhu staletí jej vlastnilo několik majitelů, z nichž poslední představitel rodu Polanů osadil v roce 1905 mlýn dvěma Francisovými turbínami. Ty nahradily původní vislá mlýnská kola. V současné době je jedna z nich exponátem v muzeu malé vodní elektrárny v Písku. Rodina Polanů

Účastníci vycházky u MVE v Katovicích, foto -vh-

v Katovicích patřila mezi přední osvícené občany, kteří do městečka vnášeli kromě podnikatelského ducha také moderní novinky, jako byl automobil, motocykl, ale i nový způsob stavby a údržby nedalekého jezů, za který byli jako mlynáři odpovědní. Na mlýně se objevovali i zajímaví hosté jako např. dirigent Štěpán Koníček (jehož jméno můžeme vidět v titulcích mnoha starších českých filmů). Při válcovém mlýnu, v období před 2. sv. válkou a krátce po ní, byla rozsáhlá zahrada, která sloužila k bělení prádla a k rekreačním účelům rodu Polanů. Její dominantou býval malý zděný altán, z něhož se však do současné doby zachovaly pouze schody. Dcera z rodiny Polanů se provdala za Mariána Miříčku, který vlastnil mlýn přes období druhé světové války. Pan Miříčka byl vášnivým fotografem, a proto z tohoto období existuje hodně snímků mlýna, ale i okolí Katovic.

Období po 2. světové válce přineslo změny. V roce 1952 se vlastníkem povodí stalo Povodí Vltavy. V roce 1956 mlýn převzalo JZD. Po roce 1989, kdy mlýn změnil několikrát majitele, se stal posledním majitelem p. Mojžíš, který nechal osadit původní turbíny Kaplanovými turbínami nového typu. Generátory elektrické energie těchto turbín poskytují 300 kWh a každá z turbín potřebuje průtok 4m^{3-s}. Vodní vtok k turbínám je chráněn hrubým česnem, za kterým je jemné česno. Výška vodní hladiny u nedalekého jezů je manuálně i automaticky hlídána. Pod hladinou řeky je umístěno čidlo sledující tlak vody, takže by nemělo dojít ke stavu suchého jezů. Samotný provoz MVE je manuální i automatický. Elektrárnu je možno odstavit během 1 minuty a uvést do provozu během 4 minut. Součástí mlýna je v současné době také penzion. Zajímavostí je i to, že majitel mlýna má libůstku v opravě malého osobního automobilu Citroen 2CV. V elektrárně jsou i artefakty původního zaměstnání pana Mojžíše – strojvůdce: cedul-

ky z elektrické lokomotivy, drážní značky a fotografie vlakových souprav. Pan Mojžíš pochází z Blanska a vazba na toto město je v elektrárně a jejím zařízení znát. V elektrárně jsme se díky manželům Mojžíšovým setkali se srdečnou náladou, velmi odborným výkladem a v neposlední řadě i drobným pohoštěním. Malá vodní elektrárna je otevřena všem naslouchajícím zájemcům o provoz MVE, jen je potřeba se předem ohlásit.

Po ukončení naší exkurze v malé vodní elektrárně se zbyteček odvážných účastníků vydal na cestu z Katovic do Strakonice. Šli jsme po turistické značce okolo katovické kapličky nedaleko stromořadí před loukou u Střely. Kromě několika strnadů obecných se nám bohužel ve volné krajině nepodařilo uvidět nic živého. Na kraji Katovic jsme viděli asi dvacetičlenné hejno stehlíků obecných a z větrolamu se ozval strakapoud velký. Naše cesta vedla okolo špýcharu ze 16. století v obci Střela. Bohužel jeho střešní krytina je rok od roku děravější. Nedaleké zdi hradu Střela prosvítaly mezi stromy, a tak jsme zašli i k zámku. Bohužel není obydlen, ale lidé- nelidé tam chodí, což je poznat z vytlučených okenních tabulek.

Cestu od Střely do Strakonice jsme protáhli přes polní cestu osázenou břízkami, které u Virtu přecházejí v ovocné stromky. Od Nového Dražejova je to již jen kousek přes strakonické Podskalí do města. Takže už jen letmý kuk ke studánce Skleněnce, po našich ptačích budkách a Švandově Dorotce a naše cesta skončila. Myslím, že se povedla, neboť každý z účastníků si mohl vybrat, co chtěl. **-vh-**

Překopávky

Divocí koně se vrátili do české krajiny

Významné události se na konci ledna dočkala tuzemská ochrana přírody. Po dlouhých staletích se do české krajiny vrací původní plemeno tzv. divokých koní, kteří byli ve většině Evropy v minulosti vyhubeni. Konkrétně se jedná o čtrnáct jedinců tzv. exmoorských pony. Toto plemeno, které je dle genetických a archeologických analýz nejbližší původním koním střední a západní Evropy, přežilo na náhorní planině Exmoor v Anglii.

Projekt reintrodukce divokých koní připravila společnost Česká krajina (<http://www.ceska-krajina.cz/>) ve spolupráci s experty z Biologického centra Akademie věd České republiky, Jihočeské univerzity, Karlovy univerzity a Ústavu biologie obratlovců Akademie věd. Zvířata byla 28. ledna vypuštěna do aklimatizační ohrady u Milovic na Nymbursku, kde stráví přibližně měsíc. Poté budou mít k dispozici přibližně čtyřicetihektarovou pastvinu. Tato událost není pouze „biologickou zajímavostí“, ale bude sloužit i konkrétnímu účelu. Koně budou v této části krajiny plnit funkci vymizelých velkých spásáčů. Měli by pomoci zastavit snižování druhové bohatosti cenných lučních společenstev, což je způsobeno postupným zarůstáním. Tímto stavem byly doposud ohrožovány nejen vzácné druhy rostlin, ale také mizějící druhy motýlů, četné druhy ptáků, plazů i dalších obratlovců. Degradace stanovišť byla urychlena i odchodem armády z výcvikových prostorů, jejíž činnost na těchto lokalitách byla pro druhovou rozmanitost přínosem.

Foto Dalibor Dostál

Během prvních měsíců pobytu koní v ČR se budou ve stádu vytvářet sociální vazby mezi jednotlivými zvířaty. Později bude ke stádu přivezen hřebec. Podle posledních zpráv z Milovic probíhá aklimatizace klisen bez problémů. Stádo se přirozeně rozdělilo do dvou samostatných skupin, neboť i z Anglie do ČR byli koně přivezeni ze dvou různých lokalit a dohromady se potkali až v ohradě. Naplnilo se také důležité očekávání, že budou zvířata spásat i nekvalitní porosty a jejich ekologická funkce bude tedy významná.

Přejeme koním, potažmo i celému projektu šťastný život a budeme se těšit na další zprávy z Milovic. **-jj- (upraveno z tiskových zpráv společnosti Česká krajina)**

Houba jako rudý květ

Vzácně již od února (výjimečně již od prosince nebo dokonce již od listopadu) můžeme najít jarní houbu, jejíž plodnice připomínají rudé květy. Vřeckovýtrusná houba ohnivec rakouský (*Sarcoscypha austriaca*) roste na tlejících, částečně nebo úplně v zemi ponořených větvičkách různých druhů listnatých stromů, zejména habrů,

Ohnivec rakouský na vrchu Kuřidlo u Strakonice, foto R. Paulič, P. Leischner

Ohnivec rakouský jsem našla u obce Hradiště v okrese Plzeň-jih v dubnu 2013. Podle Ing. Radima Pauliče roste tato houba nejblíže od Strakonice na vrchu Kuřidlo. Ohnivec rakouský není jedlá houba. **Eva Legátová**

Použitá literatura:

MIKŠÍK, M.: Poznáváme jarní houby, 1. vydání, Grada Praha, 2013

HOLEC, J., BIELICH, A., BERAN, M.: Přehled hub střední Evropy, 1. vydání, Academia Praha, 2012

Staň se zachráncem žab!

Již pátým rokem se bude na jaře věnovat naše organizace (ZO ČSOP Strakonice) sérii opatření v terénu pro cílenou ochranu obojživelníků na Strakonicku. Každoročně se do těchto akcí zapojují krom členů samotné organizace i dobrovolníci z řad veřejnosti. O tom, že „Akce Žába“ (jak ji nazýváme), má konkrétní výsledky, svědčí během transferu shromážděná čísla. S dobrovolnickou silou, která je za poslední léta k dispozici, se daří částečně nebo zcela ochránit tři problematické lokality nedaleko Strakonice, kde dochází ke střetům obojživelníků s vozidly. Na jedné z lokalit (silnice I. třídy Strakonice – Volyně nedaleko Předních Zborovic) s výstavbou migračních bariér, na zbývajících dvou s přenosem živočichů bez výstavby bariér. Každoročně je možno těmito opatřeními zachránit kolem tisícovky zvířat a navíc jim umožnit rozmnožení v době jejich jarní migrace. Transfer obojživelníků je jednou z akcí s přímým a hmatatelným výsledkem (a tedy i určitým „zážitkem“, který si můžete odnést). V následujícím výčtu nabízíme několik cest a možností, jak se do pomoci obojživelníkům může zapojit víceméně každý. Dostatek informací a technická podpora z naší strany je samozřejmostí. Jediným vaším vkladem je tedy odhodlání a kus volného času. K jakým konkrétním činnostem se můžete v průběhu jara připojit?

1) Instalace migračních bariér na silnici č. 4 u Předních Zborovic – jednorázová akce v neděli 8. března (sraz v 9 hodin u křižovatky silnice Strakonice – Volyně a odboček na Kapsovou Lhotu a Radošovice). Akce bude sloužit také jako informační schůzka pro zájemce o účast na „žabích hlídkách“.

2) Zapojení se do harmonogramu „žabích hlídek“. Od započetí tahu obojživelníků budou lokality pravidelně (v době soumraku) procházeny a zvířata budou (bez použití sběrných pastí) přenášena do bezpečí. Zapojte se pravidelně či nepravidelně a pomozte tak zachránit konkrétní zvířecí životy. Dobrovolnické síly budou koordinovány dle aktuální potřeby, vždy po počátečním „zaškolení“.

3) Transfer obojživelníků na nové lokality. Pokud víte o místě, kde dochází ke střetu obojživelníků s vozidly na pozemních komunikacích (např. v blízkosti vašeho bydliště) a chtěli byste na tomto místě zorganizovat transfer, ozvěte se nám. Pomůžeme vám s přípravou a poskytneme potřebné informace.

4) Informace o migraci obojživelníků na Strakonicku. Pokud v průběhu jara zaregistrujete pohyb žab na silnicích, zašlete nám informace o vašem pozorování s přesným popisem lokality.

V případě vašeho zájmu nebo pro doplňující informace se ozvěte na 721 658 244 nebo posta@csop-strakonice.net. -jj-

Foto Darina Vernerová

Veverky

Na podzim se mi dostal do rukou časopis, kde bylo tohle roztomilé zvířátko jedním z hlavních témat. Krásné fotky a zajímavé čtení. Naprosto mě uchvátila fotka veverky na krmítku a bylo rozhodnuto – letos budeme v dílnách vyrábět pro veverky! Ptačích krmítek a budek už máme dost, tak proč ne. Vyšťourali jsme poslední zbytky vhodného dřeva, nějaké info, fotky a plánek na netu a začali. První krmítko pro veverku jsme vyvěsili na veverčí trasu před Vánoci, naplnili slunečnicí a ořechy a doufali, že dva týdny klidu budou našim veverkám k jeho objevení stačit.

Hned první den po prázdninách koukáme - a ono se to povedlo! Tak jsme svačili společně - děti ve škole a veverka na krmítku.

Foto Marie Linhartová

Nejlepší výhled na něj mají mrňata v družině. Už měla možnost veverku pozorovat (tak z pěti metrů) a nejvíc je zaujalo, jak seděla na krmítku a mávala ocáskem. Mezitím už jsme rozpracovali další, abychom si vylepšili výhledy – pověsili jsme ho do přední části zahrady a z některých tříd je na něj dokonale vidět. Tentokrát jsme měli ještě větší štěstí – veverka hodovala hned druhý den dopoledne.

Poslední věc, kterou již také dokončujeme, je hnízdní budka pro veverku. Protože veverka svá mláďata pravidelně přenáší do různých hnízd, možná si jednu najde i náš domeček...

Pokud jsem ve vás aspoň trochu vzbudila zájem, dovolím si ještě upozornit na stránky Záchrané stanice pro veverky Pinky (www.veveratka.cz). Najdete zde mnoho užitečných rad - třeba jak postupovat, když naleznete mládě vypadlé z hnízda. Já jim děkuji za cenné rady – teď už vím, že ideální náplň do budky je kokosové vlákno, že u krmítka by měla být i miska s vodou a do krmítka je lepší dávat rozpůlené vlašské ořechy – ty si veverka neodnese. Dozvěděla jsem se, že je vhodné přikrmovat v průběhu celého roku, protože zejména v období péče o mláďata je pro matku vysilující sehnat dostatek potravy.

Veverka obecná – chráněná, ohrožený druh. Pomoci jí můžete i vy. Vyrobit krmítko není nijak náročné (dá se i koupit, v nabídce ho má např. Zelená domácnost) a odměnou vám bude tak čtvrthodinové úžasné „domácí kino“. Zapojit se můžete i do mapování veverek na www.ornita.cz. Marie Linhartová, ZŠ Čestice

Hýl blízko nás

Hýl obecný (*Pyrrhula pyrrhula*)

Hýl obecný není zpěvným ptákem, který je v blízkosti našich domácností běžný. Avšak chladné zimní měsíce nemění jen zvyky lidí, ale i ptactva. A tak se s tímto ptačím krasavcem můžeme setkat třeba na krmítku, blízkých dřevinách, ale také vysoko v korunách vzrostlých stromů. Přes vegetační období tento pěvec žije raději v rozvolněné krajině, v remízcích v polích protkaných vysokými stromy, odkud má patřičný rozhled. Taková místa mu splňuje třeba krajina v okolí zahrádek pod Šibeničním vrchem, u Droužetic nebo třeba hned za tratí u Staré řeky. Zde jej dříve uslyšíme, než máme šanci ho uvidět. Jeho vysoký a příjemný flétnovitý hlas je nezaměnitelný. Potom už stačí hledat červeně svítícího samečka nebo popelavější samičku. Hnízdo je postavené z trávy, mělké, umístěné v jehličnatých stromech, ale také i třeba vysoko v křovinách. Málokdy na něj narazíme. Pro mě je zajímavé sociální chování hýlů, kteří mezi sebou občas „vstřebají“ dlaska tlustozobého (*Coccothraustes coccothraustes*). To je jev velmi častý v Rennerových sadech na prvních stromech u prodejny Coop. Stejně tak je zajímavé promíchání hýlů s ostatními druhy drobných pěvců na jednom stromě. Tak můžeme ve spodních patrech větví vidět sýkory, kousek výše na kmeni polézá brhlík lesní, pod vrcholem se usídlí něco zvonků zelených, čížků lesních... a vrcholy, ty jsou pro hýly a dlasky. Když to všechno začne ráno švitořit, je radost poslouchat. Po probuzení lidí se situace v Rennerových sadech mění. Ptáci se ztrácejí a po desáté hodině často zmizí jak hýlové, tak dlaskové. Do parku a okolí je láká přítomnost stromů s většími pupeny, které dovedně obírají, a dále jehličnany. Na douglaskách tisolistých dovedou svým rejděním způsobit pravou spoušť v podobě srážených šišek. Ale nepohrdnou ani sběrem semínek

Hýl obecný u náhonu ve Strakonících, foto -vh-

z trav či jiných bylin, které si uchovají semena přes zimu. Na krmítku jsou občasnými hosty.

Podrobnější text o tomto druhu je možno najít v jakékoliv odbornější literatuře. Ale nejlepší ze všeho je ráno si přivstat a za hýly vyrazit.

Závěrem snad ještě k pořízené fotografii. Je podle slov mé manželky za odměnu. Dne 8. února jsme v pár lidech vyčistili naše ptačí budky u Mlýnského náhonu ve Strakonících, po přestálé sněžné fujavici vyšlo sluníčko a s ním přiletěl i tento nádherný hýl. Zapózoval na stonku uschlé rostliny, a tak o něm vznikl článek. Budiž jeho text i foto drobné ptačí bandě k užítku a ochraně.

Použitá literatura:

ČERNÝ, Walter: Ptáci, Artia Praha, 1980

Čtvrtý ročník materiální sbírky na pomoc zvířatům v azylu Sirius

V listopadu 2014 jsme oficiálně zahájili čtvrtý ročník sbírky pro asi 70 psů a stejné množství koček v azylu pro stará a handicapovaná zvířata v Záhoří u Písku. Azyl Sirius provozuje paní Ivana Gašparíková, která si velmi váží pomoci dobrovolníků, jež se snaží zvířátkům bez domova přilepšit. Tato sbírka měla probíhat od 10. listopadu do 14. prosince 2014, ale díky velkému

Foto Ivana Bůbalová

zájmu i po jejím ukončení sběrná místa stále přijímala materiální dary. Sběrných míst jsme měli hned několik, převážně v Blatné a ve Strakonících. Svou pomoc nám ale nabídli i lidé např. z Plzně či Prahy a ochotně zřídili další místa pro úschovu věcí i tam. Převážnou část sbírky tvořily deky, povlečení a jiný zateplovací materiál, pozadu ale nezůstali ani dárci krmení, kterého se podařilo nashromáždit opravdu hodně. Výjimkou ovšem nebyly ani hračky, misky, oblečky, přípravky proti parazitům, pamlsky nebo např. seno pro poníka, který také našel v azylu své útočiště.

Do azylu jsme dary odváželi hned na čtyřikrát. Někdy stačilo osobní auto, jindy i auto s přívěsem bylo malé a musela nám na pomoc přijet dodávka. Závozy proběhly ve dnech 15. listopadu, 6. a 13. prosince a 14. února 2015.

Tímto bych chtěla za všechny spoluorganizátory poděkovat našim sběrným místům a těším se na spolupráci zase při příštím ročníku sbírky. Velký dík si zaslouží především

našim sběrným místům a těším se na spolupráci zase při příštím ročníku sbírky. Velký dík si zaslouží především

Kompletní fotodokumentaci a jmenný seznam dárců naleznete ve facebookové události [zde](#). **Ivana Bůbalová**

Bude zbourán Horní Jiřetín?

Jedním z nejožehavějších témat posledních měsíců je určitě ostrá diskuze nad prolomením těžebních limitů na Mostecku. Jelikož už k tomuto bylo napsáno mnohé, odkazuji na shrnující článek programového ředitele Hnutí DUHA Jiřího Koželouha ([zde](#)). Jenom pár výchozích skutečností: Za současných energetických podmínek a budoucích vizí žádné uhlí nad rámec limitů nepotřebujeme. Jedná se o prostý podnikatelský záměr pálení této komodity na elektřinu směřující za hranice. Prolomení těžebních limitů bude znamenat likvidaci obce Horní Jiřetín, nebo alespoň její části. Ve veřejné diskusi je argumentováno zachováním několika stovek nejistých pracovních míst horníků. Je už však zcela zamlčováno, že prolomením limitů by zaniklo přibližně 5000 míst v jiných oborech. Ještě větším paradoxem je 300 pracovních míst horníků těžících v hlubinném dole Centrum. Ti by ve chvíli prolomení limitů také přišli o práci. Byli by totiž nahrazeni rypadly. Tato na první pohled nesmyslná rovnice má poměrně jasný základ. Tím je enormní vliv dvou uhlobaronů – miliardářů Pavla Tykače a Jana Dienstla a jejich snaha přizivit se na státním majetku. Další zajímavé informace se dočtete v odkazovaném článku. **-jj-**

Veget na pokračování – 37. díl – Mýtus č. 2 – Veg(etari)ánství není zdravé

Jelikož jsme zdravotním výhodám rostlinné stravy věnovali již několik dílů našeho seriálu, toto pokračování se pokusí na tuto problematiku nahlížet z trochu jiného úhlu. Pro kompletní informace doporučujeme pročíst díl „Zdravotní důvody k vegetariánství“ ([Kompost č. 6/2012](#) – str. 7) a pak díly rozebírající význam rostlinné stravy pro prevenci nejčastějších (civilizačních) chorob. Srdečně-cévní onemocnění ([Kompost č. 3/2014](#) – str. 7), rakovina ([Kompost č. 4/2014](#) – str. 8), cukrovka ([Kompost č. 5/2014](#) – str. 9), ostatní chro-

nická onemocnění ([Kompost č. 6/2014](#) – str. 12). Případně příkladovou studii ([Kompost č. 8/2014](#) – str. 7). Nejvýznamnějším vědeckým dokumentem, který se pokusil všechna tato fakta shrnout, je stanovisko Americké dietetické asociace a Kanadských dietologů k vegetariánské stravě (elektronicky [zde](#)).

V dnešní společnosti stále ještě přetrvává názor, že rostlinná strava (resp. vegetariánství a veganství) je něco méněcenného, nedostatečného a neúplného. Jak jsme vysvětlovali v minulém díle – i když se to tak na první pohled nezdá, rozdíly mezi těmito výživovými směry a konvenčním způsobem stravování co do rozmanitosti použitých surovin jsou trochu jiné, než si většina z nás představuje. V případě veganství se jedná o rozdíl pouhých třech základních surovin (i když z kulinářského hlediska jsou připravovány na několik set způsobů, jedná se stále o totožnou výchozí surovinu). U vegetariánství tvoří tento rozdíl pouze jedna jediná surovina! Rozmanitost stravování může být tedy přesně opačná, než by se předpokládalo. Většina lidí, kteří se pro tyto výživové směry rozhodnou, se o skladbu svého jídelníčku zajímá mnohonásobně více, než je tomu u lidí stravujících se konvenčně. Jídelníček tak většinou na své rozmanitosti výrazně získává právě zařazením mnoha nových (a dříve nepoužívaných) surovin.

Stejný princip můžeme vypožorovat i u zásobení našeho organismu všemi podstatnými živinami. Zde ještě vstupují do hry další pozitivní návyky lidí, pečujících o svůj způsob stravování. Vegetariáni a vegani daleko více zahrnují do svého jídelníčku např. celozrnné potraviny, luštěniny, mají v něm vyšší zastoupení zeleniny a ovoce, zdravějších tuků atd. Hlídnají si chemii v jídle, minimalizují podíl rafinovaných potravin a dávají si mnohem větší pozor i na některé související zlovyky. Na druhou stranu je zřejmé, že maso a ostatní živočišné produkty neobsahují žádnou zázračnou živinu, která by nebyla snadno dosažitelná z ostatních zdrojů. Naopak jsou, co se obsahu základních živin týče, poměrně jednostranné. Některé důležité složky (vláknina, antioxidanty...) v nich dokonce zcela chybějí. Mají také nejvyšší obsah celé řady negativně působících živin a škodlivin. Drtivá většina potravin rostlinné říše obsahuje širší škálu živin v lepších poměrech. Z toho všeho vyplývá, že úplným vynecháním živočišných potravin si můžeme (samozřejmě za dodržení určitých podmínek) spíše pomoci, než aby tomu bylo naopak.

Velmi podobný efekt se týká zdravotních změn po přechodu na některý z těchto alternativních způsobů stravování. Subjektivně většina lidí popisuje celkové zlepšení zdravotního stavu, pocit lehkosti, ztrátu nadbytečných kilogramů, zvýšení odolnosti, zlepšení fyzické kondice i psychického zdraví. Osobně si myslím, že označování stravy na rostlinném základě jako něčeho nedostatečného je hluboce zakořeněné paradigma, které ve společnosti přetrvává z dob dávno minulých, kdy byla konzumace živočišných potravin základním měřítkem blahobytu. Vegetariáni a vegani jsou podstatně méně sužováni nejnebezpečnějšími chorobami dneška (které ve většině případů souvisejí se způsobem stravování). Poněkud tvrdě parafrázováno – nemocnice jsou dnes plné především pacientů, kteří onemocněli důsledkem konvenčního způsobu stravování. A to nejenom z toho důvodu, že je jich několikrát více než vegetariánů. Tato skutečnost je však v našich očích zkreslená právě snahou neoznačovat pravé příčiny původu nemocí. Přesněji řečeno civilizační choroby úzce vázané na stravu jsou vnímány spíše jako něco (zejména ve vyšším věku) běžného a odmítáme si připustit, že jsou poměrně snadno ovlivnitelné změnou stravování. *-jj-*

Rozmanitost rostlinné tabule, foto -jj-

Večer s dokumentem – 13. díl - Zpátky pod došky?

Co je to vlastně ekologie? Ochrana životního prostředí a udržitelný rozvoj mají spoustu podob. Na to upozorňuje i tento do-

Foto -jj-

kument o několika ekologicky smýšlejících rodinách, které se životními postoji a činy snaží co nejvíce přiblížit samotné podstatě přírody – každá ovšem po svém způsobu. Film poukazuje na rozličné možnosti přístupu k šetrnému žití a je z něj patrné, že každý v péči o blízké i vzdálenější okolí jedná podle svého přesvědčení a vlastních možností. Těžko je možné určit, co je víc – postavit s minimálními náklady slaměný domek, který má v současnosti nízkou ekologickou stopu, ale s největší pravděpodobností nebude stát déle než po dvě generace, anebo zainvestovat do moderních technologií s budoucností? Je opravdu „zdravé“ žít naprosto příkladně, téměř bez žádných nároků na výdobytky současné doby, zato ale izolovaně od společnosti a bez

jakéhokoliv vlivu na její chod a rozvoj? Ze všech otázek zřetelně vyplývá, že ekologie od základu vůbec není exaktní věda a že jako životní styl je téměř nedefinovatelná. A ať člověk sází stromy, třídí odpad nebo pere v potoce, důležité je, že se vydal směrem, který méně zatěžuje přírodu i jeho samotného. Dokument je ke zhlédnutí [zde](#). **Martina Linhartová**

Pozvánky - březen 2015

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně zve:

Kurz zdravého veg(etari)ánského vaření

Úterý 10. 3., od 18:00, cvičná kuchyňka ZŠ Povážská (Nad Školou 560)

Kurzy probíhají 1 x měsíčně do května, hlásit se je možné na každý zvlášť. Přijďte rozšířit své kulinářské obzory o potraviny a pokrmy z oblasti zdravé a bezmasé kuchyně. Kurzy budou doplněny teoretickým povídáním o surovinách a postupech zajišťujících nejen pro vegetariánské vaření. Hlaste se na jan.juras@knih-st.cz nebo 721 658 244. (Kurzy pořádáme také v Blatné, Volyni a nově v Česticích.)

Zelené otazníky – „Známe opravdu šumavské lesy?“

Středa 18. 3., 18:00, společenský sál ŠK (třetí nádvoří strakonického hradu), vstup 20 Kč

Jaká je skutečná hodnota šumavské přírody? Proč vzniká tolik sporů a jak by se daly řešit? Co nám může napovědět historie a jaká je budoucnost národního parku? Na tyto otázky se pokusí odpovědět ředitel NP Šumava Mgr. Pavel Hubený.

Jarní úklid Staré řeky

Sobota 28. 3., 14:00, sraz za Čistírnou odpadních vod ve Strakonících

Akce ve spolupráci se ZO ČSOP Strakonice a neformálním sdružením Jsme Strakonice. Projdeme cennou lokalitu Stará řeka u Strakonice, připomeneme její přírodovědný význam a pokusíme se ji zbavit odpadků. Po úklidu nás čeká posezení u ohně, teplých nápojů a zdravého občerstvení. Pytle na odpad i rukavice budou zajištěny. Součástí akce bude představení nové kampaně „Naše koše“ a umístění jednoho z nich v této lokalitě. -jj-

Pobočka ŠK Za Parkem a ČSOP zvou dospělé i děti:

Výstavky

Pokračuje výstavka větvíček na určování, akce Paměť strakonických stromů a Nejlepší knihy - v půjčovně pro děti a dospělé na pobočce Za Parkem (Husova 380). Otevřeno je v PO a ČT od 13:00 do 18:00 a ve ST od 8:00 do 12:00 hod.

Přednáška o putování v I. zónách NP Šumava

Středa 4. 3. Ing. Josef Pecka: Šumavskou divočinou. Putování po I. zónách NP s profesionálním průvodcem (přednáška s promítáním). Od 17:00 v promítacím sále strakonického gymnázia.

Přírodovědný výlet - Písek

Sobota 7. 3. Přírodovědný výlet do Písku. Sraz v 6:55 před nádražím ČD, v 7:08 jede vlak (s přesedáním v Ražicích). Projdeme se v lese, navštívíme hřebčinec (kde můžeme vidět přehlídku plemeníků) a interaktivní výstavu Stroj času ve Sladovně. Zpět jede vlak např. v 16:26.

Hraní na kantely

Neděle 8. 3. Další společné hraní na kantely (vyrobené při akcích ŠK), případně i další nástroje. Koná se od 18:00 na pobočce Za Parkem ve spolupráci s o. s. Spona. K hraní, zpěvu nebo jen k poslechu zveme také veřejnost.

Čtení z oblíbených knih

Pátek 13. 3. další odpolední čtení na pobočce pro dospělé i děti (každá skupinka může být i zvlášť). Přijďte se podělit o hezké úryvky z vašich oblíbených knih a poslechněte

nout si jiné. Vaše čtení není podmínkou, můžete jen posedět a potěšit se, vyměnit si tipy. 15:00 – 17:00 hod. v půjčovně v Husově ulici (lze přijít kdykoliv mezi 15. a 17. hodinou, třeba jen na část programu). Koná se v rámci 6. ročníku akce Březen – měsíc čtenářů.

Přírodovědná procházka - Radomyšlsko

Sobota 14. 3. Tradiční přírodovědná **procházka** ke sv. Janu a po zpevněných cestách do Strakonice (10 km). Sraz v 10:55 před nádražím ČD. V 11:09 jede vlak do stanice **Radomyšl** zastávka. **Tentokrát se bude cestou povídat hlavně o možnostech ochrany stromů ve městě.**

Tvořivý podvečer – „Velikonoční holubičky“

Pondělí 16. 3. Tvořivý podvečer s Hanou Taschnerovou: „**Velikonoční holubičky**“. 17:00 – 19:00 hod. v půjčovně v **Husově ulici** č. 380 (lze přijít kdykoliv mezi 17. a 19. hodinou, třeba jen na podívání). Potřeby budou připraveny, ale lépe je přinést i vlastní (vyfouklá vejce, papír, nůžky, lepidlo).

Strakonické příběhy XV.

Úterý 17. 3. Karel Skalický: **Strakonické příběhy XV. Hrana pro sekretáře i šaršanty.** Francouzská armáda ve Strakonících v roce 1742 při válkách o rakouské dědictví. Další vyprávění regionálního historika v rámci rozsáhlejšího strakonického cyklu, doprovázené projekcí různých dokumentů a vyobrazení. Od 18:00 v restauraci Baobab (Bavorova 20).

Schůzky přírodovědného kroužku MOPíků

Sraz vždy **v pátek v 16:00 před hradem u kanceláře CIAO. 6. 3. budeme venku vyhlížet jaro nebo** můžeme jít do tepla a vyrábět kraslice, pomlázky a vůbec všelicos, co se hodí k Velikonocům, **13. 3. si budeme na pobočce číst** ze svých oblíbených knížek a také si zopakujeme jarní říkadla, **20. 3. půjdeme topit Morenu, 27. 3. si připomeneme** Květnou neděli a **nazdobíme sváteční perníčky.**

Více na www.csop-strakonice.net a na pobočce ŠK Za Parkem (380 422 720, hrdlickova@knih-st.cz). **-ah-**

Šmidingerova knihovna zve:

Slavnostní zahájení provozu nového oddělení pro děti

Pondělí 2. 3., 13:00, ŠK, oddělení pro děti. Čeká vás odpoledne plné her, od 15:00 hod. pak zábavný koncert Marka Šolmese Srazil.

Setkání s Hankou Křížkovou

Pondělí 2. 3., 17:00, ŠK, společenský sál. Srdečně zveme na setkání s naší rodačkou, zpěvačkou, herečkou a také autorkou kuchařky.

Co dovedou naše ruce

4. 3. – 30. 3., ŠK, vstupní hala. Výstava prací klientů Denního stacionáře pro mentálně postižené děti, mládež a dospělé při MěÚSS Strakonice.

Staročeský Dekameron anebo láska ctná a nectná

Pondělí 9. 3., 17:00, ŠK, společenský sál, vstupné 40,- Kč. Beseda se spisovatelem Vlastimilem Vondruškou.

Kurzy počítačové gramotnosti

Úterý 10. 3., Pro úplné začátečníky: **Posíláme první e-mail, 9:00–10:30, ŠK, studovna. Prezentace v MS PowerPoint, 13:00–14:30, ŠK, studovna.** Kurzy jsou přednostně pro čtenáře ŠK. Zájemci se musí na kurz přihlašovat osobně, proti vratné kauci 100,- Kč.

Módní poradna I

Pondělí 23. 3., 16:00, ŠK, společenský sál, počet míst je omezen, vstupné 80,- Kč. Přijďte si vyladit osobní styl a image se stylistkou Danou Beranovou. Poradíme vám

vhodné styly oblečení na Váš typ postavy, představíme barevnou typologii, kombinování doplňků, vhodné šperky apod.

Tvořivá dílnička pro děti

Čtvrtek 26. 3., 8:00 - 11:00, ŠK, oddělení pro děti. Vyrábíme velikonoční přání s ovečkou.

Ženou se člověk nerodí, ale stává

Úterý 31. 3., 17:00, ŠK, společenský sál, vstupné 40,- Kč/pro členy AVČ 20,- Kč. Hostem první besedy v rámci cyklu Akademie volného času bude písničkář, fejetonista, autor rozhlasových pořadů a spisovatel Jan Burian.

Pátý ročník Festivalu pro Tibet Strakonice

6. 3. - 7. 3., v pátek od 18:00, v sobotu od 15:00, Čajovna pod stolem. Těšit se můžete na filmy a dokumenty, prodej tibetských výrobků, prezentaci Učení Fráni Drtikola – knihy, samizdat apod. a na křest sbírky básní Svítání - Michal Štěpánek.

Filmový festival Expediční kamera

Neděle 22. 3., 16:00, ŠK, společenský sál, vstupné 80,- Kč. Představení filmů z celého světa o dobrodružství, divoké přírodě, poznávání nového, o extrémních zážitcích i sportech.

Průkazky AVČ 2015 vydáváme v čítárně ŠK na hradě, kde zároveň vždy 14 dní před akcí probíhá prodej vstupenek.

Pozvánky odjinud:

Žížalování

...aneb výroba domácího vermikompostu. Sobota 7. 3., v Domě U Beránka (Krajinská 35, České Budějovice). 1. kurz od 10:00 do 13:00, 2. kurz od 14:00 do 17:00. Z cyklu kurzů praktické soběstačnosti ušitý na tělo EKOMUŽE (vřele jsou vítány i ekoženy).

Kurzovné: 200,- Kč za materiál na výrobu jednoho vermikompostu (veškerý materiál zajištěn; jednotlivec nebo 5-ti členná rodina - pokud vyrábí jeden vermi, platí stále 200,- Kč).

Ondesete si: vermikompost, info získané vlastním pozorováním i zprostředkované lektorem Vítkem Brodským z Kokozy, o. p. s., manuál k výrobě a kompostování, kontakty na místní žížalisty. Vermikompost již vlastníte? Přijďte se podělit o své zkušenosti a zaobchodovat se žížalami na trhu!

Díky domácímu žížaláři neskončí váš bioodpad na skládce nebo ve spalovně. Pomocí žížal se přemění na kvalitní kompost, který ocení pokojové rostliny nebo vaše zahrádka. Vermikompost = názorná didaktická pomůcka pro učitele MŠ/ZŠ.

Rezervace na dopo/odpo kurz nutná do 4. března! Přihlášky: kresnickova@rosacb.cz, 778 164 661. Info také na www.rosacb.cz nebo [rosi facebook](https://www.facebook.com/rosi).

Drobné smetí

Půda by měla být v budoucnu chráněna

Poslanecká sněmovna v únoru vybírala mezi dvěma verzemi novely zákona o ochraně zemědělského půdního fondu. Jak hlasování dopadlo, se dozvíte [zde](#).

Ochrana šelem na internetu

Nové webové stránky programu ČSOP Ochrana velkých šelem (Ochrana biodiverzity) se spoustou zajímavých informací najdete pod odkazem: www.velkeselmy.cz.

Foto ohlédnutí

Pokud jste nestihli zimní akce Ekoporadny a pobočky ŠK, můžete je zpětně virtuálně navštívit prostřednictvím fotografií. Lednový kurz vegetariánského vaření ([zde](#)) nebo Tvořivý podvečer ([zde](#)). Zbytek můžete prolistovat [zde](#).

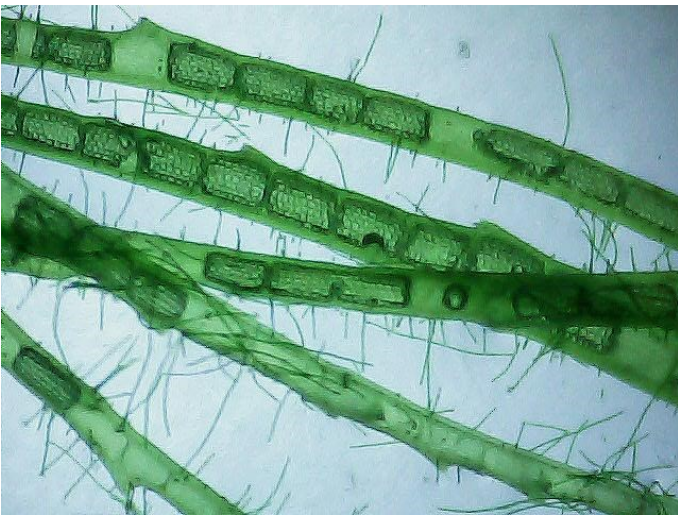

Pohled na svět okem objektivu, lupou či mikroskopem. Vyberte si.

Pro zvědavou mládež je v oblasti přírodovědy a zejména pozorování připraveno mnoho kvalitních knih. Pro „otřískaného“ přírodomilce jsou povětšinou knihy dětské dobrým startovním můstkem, ale postupem času se musí ohlédnout po něčem jiném. Proč, to už zkušenějším napovídá počet rostlinných nebo živočišných druhů apod. V poslední době jsem byl výrazně překvapen a potěšen nalezením knihy Josefa Špačka „**Svět pod mikroskopem: pro kluky, holky a jejich rodiče**“.

Knihy je skutečně psána pro děti i dospělé. Její hluboký, profesionálně zpracovaný přístup k přírodním tématům, která jsou zde prezentována nadmíru kvalitními fotografiemi, nenechá na pochybách o důkladném přístupu nikoho, kdo se zajímá o přírodu. Dílo je rozděleno na sedmáct kapitol, v kterých autor velice jednoduše a názorně odhaluje strukturu drobného biosvěta. Velkým přínosem je, že u každého snímku je popsáno, jak je možno danou přírodninu vidět. Zda pouhopouhým okem přes objektiv digitálního fotoaparátu, lupou, mikroskopem nebo elektronovým mikroskopem. A právě první možnost činí dnes ve světě elektroniky, digitálních fotoaparátů pro mládež návod, jak dělat za použití této techniky více než tuctové snímky.

Pokud bychom se vrhli na podobnou tematiku přes svět knih o digitální fotografii, zcela určitě bychom dosáhli také kvalitních výsledků. Otázkou je, zde mladý čtenář unese „vědečno“,

Růžkatec ostnitý, úlovek ze studeného akvária, 20 x zvětšeno, foto -vh-

Abutilion megapotamicum - žilnatina spodní části listu, 20 x zvětšeno, foto -vh-

kteří je často s tvorbou digitální makrofotografie spojováno. Často je nevstřebává ani postarší čtenář. Druhou otázkou je velmi častá zaměřenost digitální fotografie na kvalitní a mnohdy drahou fotografickou techniku. V poslední míře zcela bezkonkurenčně je popisovaná kniha neskutečně nápaditá. Už jen třeba v tom, kde sehnat zajímavé, ale přitom obyčejné preparáty. Často stačí sáhnout mamce do ledničky, nenápadně užvejknout list domácí kytky, počíhat si na parapetu na hmyza, sebrat šutr u cesty a tak. K tomu je připojeno, jak si doma, doslova na koleně připravit kvalitní preparát, jak si umět poradit s pozorováním čilého živočicha, a přitom jej nezabít, jak se třeba dívat u moře a neležet jen bezduše na písku. Inu, je toho mnoho. Popsat se to všechno nedá. Chce to prostě tuto skrytě dobrodružnou knihu otevřít. -vh-

Použitá literatura:

ŠPAČEK, Josef: Svět pod mikroskopem: pro kluky, holky a jejich rodiče, 1. vyd., Grada Praha, 2008

Školní léta pana Zdeňka Trošky

Už více než dva roky máme v každém čísle Kompostu článek o některé ze zajímavých osobností spjatých se Strakonickem, přičemž přednost dáváme těm, o kterých se jinde moc nepíše, nebo o nichž můžeme prozradit něco méně známého (třeba právě tu souvislost s naším regionem, pokud se o ní všeobecně neví). V případě tohoto čísla je ale situace přesně opačná: vzhledem k nedávnému vánočnímu období mě totiž napadlo napsat o panu Zdeňku Troškovi, jehož filmy se už celá léta hojně promítají v televizi během všech svátků, co jich do roka je. Jeho spřízněnost s krajinou Podlesí patří k jeho hlavním atributům, jeho oblíbenost je velká a důvod zařadit ho do našeho miniseriálu je oprávněný... ale píše se o něm dostatečně i jinde a navíc zrovna já o něm vím zřejmě mnohem méně než vy, čtenáři. Moc totiž televizi ani tisk nesleduju, protože radši mám rozhlas, knížky, přednášky a jiné akce, a tak když už mám trochu času, spíš si vyberu něco z toho. O panu Troškovi vím z doslechu různé sympatické detaily (třeba se mi líbí představa, jak hraje v radomyšlském kostele sv. Jana na varhany, i když osobně jsem u toho nebyla), ale z jeho filmů jsem viděla jen některé nebo jen části z nich, takže znám vlastně jen ty nejstarší. Četla jsem s chutí i některé literární předlohy – např. pohádku Jana Drdy „**O princezně Jasněnce a létajícím ševci**“ nebo dětskou knížku Jany Knitlové „**Bota jménem**“

Melichar“. Obě se dají půjčit u nás v knihovně a rozhodně za to stojí. Stejně tak „**Krakonoš a lyžníci**“ (také od Jany Knitlové). I tohle je jeden z filmů, který běží v televizi snad úplně o všech Vánocích. Na jeho přípravě se Zdeněk Troška podílel v roce 1980 jako sedmadvacetiletý mladík (v roli pomocníka režisérky Věry Plívové-Šimkové).

Pozdější filmy, soudě podle ukázek, už by se mi asi zdaleka tolik nelíbily – zato ale mě zaujala knížka „**Pohádkář Zdeněk Troška**“ od **Dany Čermákové**, a to hlavně kapitola o tom, jak se malý Zdeněk naučil číst ještě před začátkem školní docházky a patřičně toho využíval, jak navštěvoval spoustu kroužků, jak rád se ve škole učil literaturu nebo dějepis, jak se hned odmala naučil vážit si české lidové slovesnosti, jak silný má dodnes vztah k rodným Hošticím u Volyně a jeho obyvatelům, k celé naší zemi... Někdo jeho dílo chválí, někdo kritizuje, někdo si z něj vybírá jen něco, tak jak to bývá, ale na čem se asi všichni shodnou, to je obsaženo ve slovech jednoho diváka, která jsou v knize citována a týkají se některé ze starších pohádek: „... Navíc mě potěšilo, že je v ní obsaženo české vlastenectví. Fenomén, který dnešní mládeži moc neříká. Česká zem a rodina ve filmu představují nejvyšší morální hodnoty...“

V knížce promlouvají i spolupracovníci pana Trošky a oceňují to, jak je při natáčení vždy pečlivě připraven, chová se ke všem přátelsky a s úctou, je spolehlivý... i tohle všechno je vzácné a do filmů se to jistě nějakým způsobem zapisuje. K důkladnosti, s jakou pan Troška k práci přistupuje, přispělo také to, že v době jeho vlastního dětství se více pohádek a příběhů vyprávělo a všelijak dotvářelo osobně, než aby se celé hodiny sedělo před obrazovkou, ať už televizní, nebo počítačovou. Jako knihovnice vidím, jak i čtení knížek, natož vymýšlení něčeho vlastního, dnes mnohé děti odrazuje, protože nejsou zvyklé vynakládat vlastní námahu. Slýchám i o tom, že některé už ani moc nestojí o vyprávění od školních nebo volnočasových pedagogů a dokonce ani od maminek, babiček... Nechce se jim se ztišit a soustředit, na něco se vyptávat, přemýšlet o tom... Pan Troška naopak na rodiče, na venkovské babičky a tety nebo na paní učitelku vzpomíná s vděkem za to, co všechno od nich pochytíl: „... Od malička nás učily poznávat rostliny, stromy a zvířectvo... Byla to neustálá pospolitost, když ne rodinná, tedy přátelská, a ten pocit sounáležitosti u mě přetrvál... Četbou jsem byl úplně posedlý. Podle některých pohádek jsem si nakreslil na čtvrtky postavičky, vystříhl je, nalepil na špejle a svému mladšímu bráškovi s nimi hrál divadýlko... Stále si pamatuji paní učitelku Homolkovou, vlídnou, dobrou vílu, která nás učila znát všechno odborně, co jsme odpozorovali laicky na svých toulkách. Že ta bílá kytky, co ji právě vidíme, se jmenuje lomikámen...“

Alej u Hoštic, foto -ah-

Ve stejném duchu se snažil i sám pokračovat. Při letních táborech, které jako mladík vedl, vymýšlel pro děti stezky odvahy a výpravy za poklady, jako brigádník pomáhal v Ústavu sociální péče v Oseku, jistě by byl dobrým učitelem, kdyby se dal na pedagogickou dráhu. Odmala chtěl ale být režisérem – rozhodl se pro to v páté třídě, kdy byl vděčným divákem při promítání filmů na hoštické faře a kdy také pravidelně účinkoval ve všech možných ochotnických představeních. V devítce potom dostal jako dárek kameru – Admiru osmičku. A tak to všechno začalo... **-ah-**

Javory

Máte také, stejně jako já, rádi písničku Javory? Znáám ji v podání autora hudby Petra Ulrycha a jeho sestry Hany už od doby jejího vzniku a nedovedu si představit, že by se mi někdy omrzela. Hlavně obdivuji její text – prostá slova o tom, co cítíme i my posluchači, ale nedovedli bychom to tak výstižně vyslovit, jako se to povedlo panu Ladislavu Kopeckému. Kdo z nás by nebyl vděčný stromům, jejichž dřevo nám dává teplo nebo které dají vznik ušlechtilým hudebním nástrojům? „... Když dříví

Foto -ah-

v peci tiše praská, v chalupách plamenem jasným zahoří, na popel promění se láska, strom naposledy nocí k lidem hovoří...“ A kdo by nebyl dojatý při pohledu na křehké mladé lístky, které se poprvé protahují na jarním sluníčku? Konec února je tady – za pár dní se ten zázrak bude zase znova opakovat... **-ah-**

„... Já vidím strom co lidi chrání
a v kůře místa bolavá
nechce znát smrt zná jenom zraní
když podzim život uspává

Pupence čerstvou mízu loudí
a je tu jaro jak sis přál
posílám pozdrav dolů s proudy
strom žije dál strom žije dál

Moje javory javory javory
dlouhý stín vláhu uhlídá

bouře zlá sílu větví zná
moje javory tiché javory
píseň má

Dřevo javorů javorů javorů
vůni tvou v houslích poznávám
v kolébkách s dětmi houpávám
poletí za hory daleko za hory
píseň tvá“

Ladislav Kopecký

O studánkách Barborce, Vitulce... a Skleněnce

24. 1. 2015 by slavila sté narozeniny česká skladatelka a dirigentka **Vítězslava Kaprálová**, kdyby se jich dožila. Nedočkala se, bohužel, ani prvního výročí své svatby, a to se vdávala v pětadvaceti. Jejím manželem byl **Jiří Mucha** – člověk mnoha nadání a profesí. Byl lékařem, novinářem, scénáristou, překladatelem, spisovatelem... I on se narodil v roce 1915 (a to 12. 3.). Dožil se věku 76 let a k tomu všemu, co se mu podařilo, patří i knížka „Podivné lásky“ – v ní vypráví právě o svém vztahu s Vítězslavou. Seznámili se ve Francii, vzali se 23. 4. 1940, ale novomanželka již po dvou měsících zemřela. I v tak mladém věku po sobě zanechala úctyhodné dílo, protože stihla složit více než čtyřicet velmi ceněných hudebních skladeb.

K nejšťastnějším chvílím, které Vítězslava Kaprálová prožila, patřily pobyty na Vysočině, v obci Tři Studně. Pozvala sem v létě 1938 i svého učitele **Bohuslava Martinů** (1890 – 1959), společně obdivovali krásnou přírodu v okolních lesích a jistě často navštěvovali i studánky, které se zde zachovaly dodnes. Jmenují se Barborka a Vitulka. Váže se k nim pozoruhodný příběh – oblíbil si je totiž i básník **Miloslav Bureš** (1909 – 1968), a když se mu v polovině padesátých let minulého století dostal v polišském muzeu do ruky spis učitele Josefa Karla z Vlčkova o lidovém zvyku otvírání studánek, inspirovalo jej to k napsání básně o Rubínce a o dětech z Vysočiny. Poslal text do Francie tehdy již slavnému Bohuslavu Martinů, poprosil o zhudebnění a dostal nadšenou odpověď: „... Vaše báseň o studánce se mě hluboce dotkla nejen proto, že máte rád Vysočinu, ale i proto, že je krásná. Mnoho vzpomínek vyvolala – drahých...“ (viz [zde](#)). Kantáta „Otvírání studánek“, která z jejich spolupráce vznikla, vyvolala nesmírný ohlas a přispěla k obnovení pozapomenutých jarních obřadů oslavujících přírodní zdroje životodárné vody.

Studánky se každý rok společně čistí i u nás na Strakonicku, z toho dvě z nich si vzali na starost členové naší ZO ČSOP – na Podskalí (jmenuje se Skleněnka) a ve Skočicích. Děti z kroužku MOPíků vybírání navátých lístečků ze studené vody velice baví a navíc se od jedné z vedoucích, Evy Legátové, vždycky dozvědí něco i o hmyzu a ptácích žijících v okolí (viz [Kompost č. 5/2014](#) - str. 2). Nezapomínáme ani na to, že čištění má mít slavnostní ráz – zpíváme tedy naši oblíbenou písničku „Vítám tě, voděčko“, recitujeme jarní říkanky a předčítáme si úryvky ze zmiňované básně Miloslava Bureše, které máme také moc rádi. **-ah-**

... I studánky chtějí býti čisté,

tak jako, děti, vy jste;

i jim se stýskalo už po jaru.

Nejedna studánka malá se o pramínek bála,

aby nezapadl do kalu,

do bláta a do kamení, tak jako člověk do soužení,

ani trochu vláhy by v ní nezbylo.

Vždyť každá studánka v lese na hladině nebe nese,

*Kdyby jí nebylo, o zem by se rozbilo... **Miloslav Bureš***

Vilka postavená pro Kaprálovy na Vysočině, foto -ah-

Listovka

Zapomenuté kouty Strakonicka – u Jezárek

Vždycky, když mám cestu kolem ZŠ Jezerní, se na chvíli zastavím a porozhlédnu – kdysi jsem totiž měla tahle místa důkladně proběhaná a pamatuji si na spoustu podrobností. To býval na Jezárkách ještě rybníček Koupák, kde se v zimě bruslilo a v létě byly u břehu k vidění žáby a tu a tam i čolci... opodál se daly vymýšlet dobrodružné hry mezi haldami vyvezené strusky (což bylo místo pusté a špinavé, ale pro nás zajímavé)... v šípkových keřích pokřikovali drobní opeřenci... zahrádky okolních domků nebyly ještě přizpůsobené autům, takže na každé bylo kromě záhonů místo i pro několik ovocných stromů a skalku...

Foto -ah-

Jednou jsme si s kamarádkou prohlížely velké růžovofialové květy, které se na mokřem trávníku nečekaně objevily a pro nás byly tehdy neznámé a tajemné. Tak nějak nás napadlo, že jsou možná jedovaté – a opravdu, byly to totiž ocúny. Tehdy rostly ještě i divoce, ve volné krajině.

Dnešní děti mají od školních vrat docela pěkný výhled na široké nebe, zvlášť když jsou někdy ráno červánky nebo odpoledne jasno a

modro. A někdo si asi všimne i vzdálených alejí. Říkám si, jak by to vypadalo bez nich, kdyby zbyl jen jednotvárný palouk a domy. Rybníček už existuje jen ve vzpomínce a v barvě oblohy, růžové ocúny zrovna tak, ale stromy pořád ještě rostou, i když jiné a jinde a mnohé z nich mají vytvarovanou co nejmenší korunu. A ještě další jsou namalované a vystavené mezi ostatními dětskými výtvy na chodbách. Ještě pořád se při kreslení krajiny na ně pamatuje a počítá se s nimi, našťástí. **-ah-**

Rok ochranářův

(říkanka věnovaná dosavadnímu i nastupujícímu předsedovi ZO ČSOP Strakonice a shrnující ty nejpodstatnější činnosti na poli ochrany přírody v průběhu roku)

*V lednu chodí na šetření
- je strom špatný? Nebo není?
A co tenhle? A co keře?
Netrhnou se u něj dveře.
Samá žádost, samý dopis,
samé razítko a podpis.
Myslí na to ve dne v noci:
„Kácet tolik? Jsme snad cvoci?“*

*Kromě toho krmí ptáky,
v únoru pak ovšem taky.
Čistí budky, sčítá ztráty,
uvažuje nad mláďaty:
„Kolik jich tak asi bylo?
Kolik párů zahníždilo?“*

*V březnu hlídá žabí páry,
aby došly k vodě zdravý.
Přenáší jich přes vozovky
každý týden dvě tři stovky.*

*V dubnu hledá černé skládky,
chodí s pytlem na odpadky.
V květnu hurá na pastvinu
sekat šípky, trnky, třtinu,
ostružinu, komonici,*

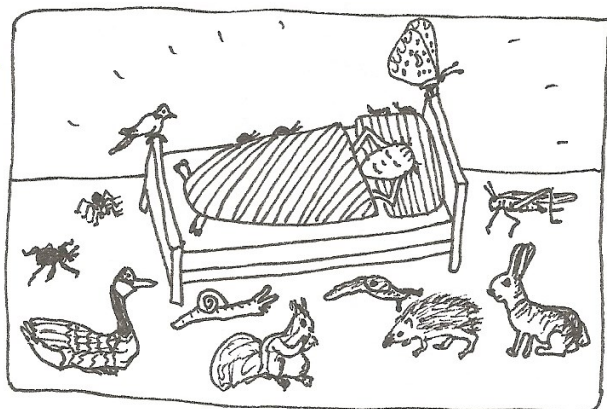
*je to někdy na mrtvici.
Termínů má plnou hlavu,
večer o tom píše zprávu,
a když skončí jednu dřinu,
jede ještě na Sedlinu.*

*Celý červen bez přestávky
vytrhává netýkavky,
a když je to hotovo,
může začít nanovo.*

*Navíc dumá nad farmáři:
„Prozatím se trhy daří,
Medard se už ale blíží,
což nebývá bez potíží.
Jestli v pátek začne pršet,
dá se čekat půlka tržeb...“*

*V červenci si schystá batoh,
s foťákem se vydá na lov
- místo zvířat loví fotky,
v srpnu jich má celé stovky,
v září je z nich prezentace,
promítne ji na přednášce.*

*Říjen, ten je plný práce,
jak se resty začnou vracet.*

Kresba Ivana Jonová

*Zvládá všechno, všechna čest,
například i Veget Fest.*

*V listopadu je to stejné,
není to však beznadějně,
protože se blíží svátky
- prosinec už vrzнул vrátky
a s úsměvem tiše praví:
„Mysli taky na své zdraví.
Odpočiň si, naber sílu,
a pak znovu měj se k dílu.*

*Je to práce nekonečná,
příroda však je ti vděčná.
Netopýři, rorýsové,
mravenečci, kočky, psové,
ryby, žáby, šneci, čolci,
motýlové, včely, mloci,
stromy, keře, kytky, sysli...
nebýt tebe, kam by přišli?
V tebe a tvé kamarády
doufají, že je chceš chránit.“*

-ah-

Jedlý Kompost

Zapomenuté plodiny 2 - Jáhly (proso seté – *Panicum miliaceum*)

Loupané obilky prosa se nazývají jáhly. Stejně jako u ostatních obilovin se jedná o jednoletou travu z čeledi lipnicovitých. První stopy pěstování pocházejí ze severozápadní Číny z mladší doby kamenné. Odtud se po obchodních stezkách šířily do Indie a dál do Evropy. Nejstarší nálezy v Evropě pocházejí z oblastí, které byly obydleny Slovany. Právě Slovani z něj připravovali různé placky, kaše a polévky. Také se z něj vařilo pivo a páčila koalka. Na území České republiky se vyskytuje od doby bronzové, ve které tvořilo velkou část jídelníčku. Kromě prosa setého existují i další druhy, např. v Africe je rozšířeno proso perlové. Současnými největšími evropskými producenty prosa jsou Rusko a Ukrajina. Sklizeň prosa je ale velice náročná, protože dozrává nestejně a je těžké určit tu správnou dobu. Jáhly jsou velmi výživné a dobře stravitelné. Jejich důležitou vlastností je to, že neobsahují lepek. Obsahují hodně železa, vitamínu B a minerálů. Jsou velmi vhodné pro děti, studenty, sportovce, těžce pracující a také po nemocech. Loupané obilky prosa se nepoužívají jen jako potrava pro lidi, ale například i pro papoušky a v zimě se sy-pou ptákům do krmítek. Jáhly jsou nejčastěji k sehnání žluté, ale existují i jinak barevné – například červené nebo šedé.

Foto Lucie Babková

K dostání: celé zrno, mouka, těstoviny, pukance, pečivo a jiné hotové výrobky

Základní příprava: Před přípravou jáhly několikrát spaňte horkou vodou, aby se odstranila nahořklá chuť. Vařte v osolené vodě s kapkou oleje bez míchání cca 15 min v poměru 1:2 (J:V). Jáhly se nejčastěji používají jako příloha, do „rizot“, jako zavářka nebo základ pro různé bezlepkové dezerty. **Martina Linhartová**

Evropská kuchyně

Bruschetta

Ingredience: celozrnná bageta, rajčata, bazalka, olivový olej, česnek, sůl, pepř.

Postup přípravy: Rajčata křížem nakrojíme, spaříme vroucí vodou a oloupeme. Zbavíme je jader a nakrájíme na malé kostky. Přidáme najemno utřený česnek (stroužek na každé rajče), osolíme a ochutíme pepřem a čerstvou bazalkou. Celozrnné bagety nakrájíme šikmo na asi centimetr široké plátky a opečeme z obou stran dozlatova na suché pánvi. Zlehka potřeme olivovým olejem, obložíme rajčatovou směsí a ještě za tepla podáváme.

Quiche s červenou řepou

Ingredience: hladká jahelná mouka, pšeničná celozrnná hladká mouka, tofu (natural nebo bylinkové), rostlinný olej, rostlinná smetana (rostlinné mléko), lahůdkové droždí, červená řepa, celer (případně jakákoli jiná kořenová zelenina), tavenýr, sůl.

Postup přípravy: Na korpus koláče smícháme 100 g jahelné, 100 g pšeničné mouky, půl lžičky soli, polovinu tofu umixovaného s 50 ml oleje a 50 ml vody. Zpracované těsto necháme vychladnout v lednici, vyválíme a vložíme do formy s vlnitým okrajem. Přibližně 300 – 400 g kořenové zeleniny nastrouháme nahrubo, osolíme a několik minut podusíme. Rozmixujeme druhou polovinu tofu se 100 ml rostlinné smetany nebo rostlinného mléka, 3 – 5 lžicemi lahůdkového droždí a trochou soli. Smícháme se zeleninou a necháme převařit. Vzniklou směs necháme vychladnout a navrstvíme na korpus. Navrch nastrouháme tavenýr a koláč pečeme na 180 °C 20 – 30 min.

Gyros

Ingredience: sůl (lžička), sladká paprika (lžička), pálivá paprika (1/4 lžičky), oregáno (1/2 lžičky), rozmarýn (1/2 lžičky), sušený česnek (1/2 lžičky), sušený zázvor (1/4 lžičky), pepř (1/4 lžičky), mletý římský kmín (1/4 lžičky)

Postup přípravy: Libovolnou rostlinnou alternativu masa (seitan, klaso, tofu...) obalíme v koření směsi a dáme zapéct v pekáčku s olejem na 230 °C do vytvoření kůrky. Po upečení krájíme na menší kousky, máčíme ve výpeku, případně ještě dochutíme zbytkem směsi.

Bramborové pyré Skordalia

Ingredience: brambory (cca 500 g), šťáva z půlky citrónu, olivový olej (cca 100 ml), pečený česnek (palice), sůl

Postup přípravy: Palici česneku překrojíme příčně napůl, obě půlky zakapeme olejem, zabalíme do alobalu a pečeme na 180 °C cca 45 min (na posledních 10 min. alobal rozbalíme). Brambory uvaříme v osolené vodě doměkka, přidáme citrónovou šťávu, olivový olej, pečený česnek, dle chuti dosolíme a umixujeme do hladkého pyré. *-jj-*

Kompost - Strakonický měsíčník o ochraně přírody

Příspěvky v tomto čísle - Jan Juráš, Alena Hrdličková,

Vilém Hrdlička, Marie Linhartová, Eva Legátová,

Martina Linhartová, Ivana Bůbalová

Grafika - Jan Juráš

Logo Kompost - Monika Březinová

Kresby - Ivana Jonová

Jazyková úprava - Alena Hrdličková

Kontakt - jan.juras@knih-st.cz, 380 422 721

Publikované články vyjadřují výhradně názory autorů

Anticopyright 2015

Ing. Jan Juráš *-jj-*

Ekoporadna při ŠK, Inf. centrum NO, Husova 380

Po - Čt: 7:30 - 16:00, Pá - po domluvě

tel.: 380 422 721, 721 658 244

E-mail: jan.juras@knih-st.cz

Mgr. Alena Hrdličková *-ah-*

Pobočka ŠK Za Parkem, Husova 380

Po a Čt: 13:00 - 18:00, St: 8:00 - 12:00 (otevírací doba půjčovny pro děti a dospělé)

tel.: 380 422 720

E-mail: alena.hrdlickova@knih-st.cz

Ing. Vilém Hrdlička *-vh-*

Základní organizace Českého svazu ochránců přírody
Strakonice, Zámek 1

www.csop-strakonice.net

E-mail: posta@csop-strakonice.net

